

QUISLINGS

101916

Murpussen drysser av veggene. Malingen skaller av. Marmorflisene sprekker. Som et spøkeshus ruver slottet «Gimle» blant velholdte luksusboliger på Bygdøy. Her bodde Vidkun Quisling og hans russiske Maria. Nå forfaller praktbygningen, men minnet om landssvikeren sitter fremdeles i veggene.

Av ANNE OLSEN

Vandring rundt på Gimle i dag er som en oppdagelsesferd i et kloster. Nøktene nakne rom og hviskende stemmer i korridorene. Ekko som slår i mot deg når du lister deg i trappene. Enkle skisser i tre-rammer på veggene. Ikke spor av luksus. Lite som vitner om at bygningen i fire år var bebodd av landets Fører.

Skaperverk

Før Vidkun Quisling kastet sine øyne på «Gimle» i 1941 sto bygningen der som et tomt skall. Tidligere eiere hadde tømt sine lommebøker før de rakk å fullføre den vakre privatboligen på Oslos beste vestkant. Det kostet Quisling 11 måneder og Staten 5,5 millioner kroner å skape landsvikerens drømmebolig. Det står å lese i dokumentene fra rettsaken mot Quisling. I dag er det så lite i bygningen som minner om Quisling at NRK-regissør Stein Ørnhøi kun filmet bygningens eksterior da han skapte fjernsynsserien om Quisling — «Et liv — en retts-sak».

— Det har gått rykter om at folk har nægt seg på råloftene på «Gimle», men det er aldri blitt bekreftet, forteller Ørnøi når han sammen med Dagbladet «Jenoppfrisker Quislings år i praktboligen på Bygdøy.

Vidkun Quisling var kjent som en nøkern mann. En aktet offiser. En selvoppfrende u-hjelpsarbeider som stilte seg til lendens disposisjon i 1940. Allerede året etter var det slutt på sparsommeligheten. Quisling og hans Maria flyttet fra en enkel leilighet i Oslo sentrum til den arkitektinnredede boligen på Bygdøy. Til jeviden tomt med park og strandhus. Til en bolig med 83 værelser. Naboene ble dålagt å flytte for at Quisling skulle få arbeidsfred og alburom.

Luksusliv

«Gimle» ble innredet med persiske tepper, russiske malerier og rokokkomøbler. Dagligrommene var utstyrt med utsekt krySTALL og porselen. Fra slottet hentet Quisling kaminur, tommoder, salongbord og kontormøbler

Stein Ørnøi, mannen bak fjernsynsserien om Vidkun Quisling — «Et liv — en rettsak» åpner døra på glett til «Gimle», som var landsvikerens privatbolig under krigen. Foto: Johan Brun

Maria og Vidkun Quisling levde et tilsynelatende lykkelig luksusliv på «Gimle», men parat hadde hvert sitt soverom. Rommene var atskilt med et stort frokostrom.

til sine tre hjemmekontorer. Sølvbestikk og malerier ble plukket opp i lokalene til Det Norske Selskab. Alt var klappet og klart for kjempfest da Vidkun Quisling ble utnevnt til Ministerpresident 1. februar 1942. På tre år økte Quislings inntekter fra 100 000 til 400 000 kroner skattefritt. Han hadde 12 tjenestefolk i arbeid og var kunde i Oslos beste forretninger. Et liv i luksus sammen med Maria.

Farvel

— Det er ikke mye igjen som minner om luksus her, sier Stein Ørnøi og stopper i trappa på vel opp til Vidkun og Marias soveværelse. Det var i trappa Quisling tok farvel med vaktjennesten grytidlig 9. mai 1945 på vei mot Oslo kretsfengsel i Møllergata 19. Tyskland hadde kapitulert, og Quisling ønsket ikke å mobilisere til kamp. Han overga seg 15. mai måtte også Maria Quisling forlate «Gimle», og inn flyttet den engelske generalen Sir Andrew Thorne og hans stab.

Ensomt liv

— Maria var Førerens hustru, men hun var fremmed for det norske sanfunnet og antagelig ensomt, sier Stein Ørnøi og vandrer inn i Marias soveværelse på Gimle. I dag er det klasserom for studenter ved Statens utdanningsseter for helsepersonell. Bare den rosa marmorpeisen vitner om en mer fornem fortid.

Vidkun og Maria Quisling hadde hvert sitt soverom og bad. Riktignok i samme etasje, men på hver sin ende av et stort frokostrom. Her inntok de morgennåltidet sammen bak skuddsikre vinduer. Marias luksurløse marmorbad er i dag et kombinert kontor og arkiv. Rommet har fremdeles to servanter, men badekaret er bygget inn i en stor trekasse.

Ingenting som før

Det er nesten ingenting på «Gimle», nå kalt «Villa Grande», som minner om «de gyline» krigsårene. Men i biblioteket og Marias boudoainsmykker fremdeles det vakre eikepanelet veggene. Enkelte lysekroner henger fremdeles i bygningen, men i de fleste rom er kronene erstattet med plastikklamper.

Foto: ODD R. ANDERSEN

Gimle — Vidkun Quislings staselige terasidens.

Den rosa marmorpeisen er det eneste som er igjen av Marias soverom. De vakre møblene til Førerens frue er erstattet med skolepulter. (Foto: Johan Brun og Norsk Folke-museum)

Gimles historie

- I 1911 kjøpte grunnleggeren av Norsk Hydro, Samuel Eyde, store eiendommer på Bygdøy. Under krigen begynte han å bygge en stor privatbolig på tomta. Han fikk aldri råd til å fullføre boligen.
- I 1918 kjøpte skipsreder Henrik Østervold tomta og fortsatte å arbeide med prakthuset som han kalte «Villa Grande». Men pengespungen ble tom før huset sto ferdig og han måtte selge.
- I 1921 kjøpte Aker kommune tomta og den halvferdige bygningen. «Villa Grande» ble benyttet som barneskole. Men fire år etter sto en ny barneskole ferdig og villaen ble solgt.
- I 1926 ble det kjøpt av Staten som ønsket å gi Meteorologisk institutt nye lokaler. Men instituttet flyttet aldri inn og huset ble stående tomt i 15 år.
- I 1941 oppdaget Vidkun Quisling den praktfulle bygningen. Han satte huset i stand og flyttet inn med sin Maria. Luksustilværelsen varte bare i fire år, til Tyskland kapitulerte.
- Fram til 1. november 1945 bodde general Sir Andrew Thorne på Gimle sammen med sin stab. Da han flyttet ut ble bygningen leid bort til Den franske ambassadøren.
- Da franskmannen lakket for seg ble Gimle omgjort til sjukehjem som huset over 100 pensjonister. Men bygningen passet dårlig til det formålet.
- I 1962 ble bygningen omgjort til utdanningsseter for helsepersonell.